

Oikeusneuvos Mikko Pikkujämsä

3.10.2025

Diaarinumero
KHOhal/2527/2025

Eduskunnan lakivaliokunnalle

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE SÄHKÖISEN TIEDOKSIANNON ENSISIJAISUUTTA VIRANOMAISTOIMINNASSA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE 124/225 VP)

Korkein hallinto-oikeus on 16.4.2025 antanut valtiovarainministeriölle lausunnon (KHOhal/609/2025) nyt kysymyksessä olevan hallituksen esityksen luonnoksesta. Tuossa lausunnossa esitetty on otettu jatkovalmistelussa varsin hyvin huomioon. Eräät tarkentavat ja täydentävät huomiot ovat kuitenkin edelleen paikallaan.

Aiemmassa lausunnossa on muun ohella esitetty, ettei asiamiehen ohittaminen toimittamalla tiedoksianto asiointipalveluun suoraan tämän päämiehelle vaikuta hyväksyttävältä lainsäädäntöratkaisulta. Lopullisessa hallituksen esityksessä onkin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (HOL) 90 §:n 5 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu ehdotetussa lainkohdassa mainittua tiedoksiannon vastaanottajaa koskien, että tällä tarkoitettaisiin valittajana olevaa luonnollista henkilöä, jos hän käyttää asiassa itse puhevaltaa, ja muussa tapauksessa valittajan laillista edustajaa tai asiamiestä. Perustelulausuma varmistaa sen, että silloin, kun tiedoksiannon on määrä tapahtua juuri asiamiehelle, siirtyminen hallintotuomioistuimen aloitteesta sähköisen asiointipalvelun kautta tapahtuvaan tiedoksiantoon ei voi samalla johtaa vastaanottajan vaihtumiseen asiamiehestä päämieheksi.

Hallituksen esitykseen sisältyy kuitenkin edelleen säännösehdotus, jonka mukaan, jos valittaja on toimittanut asian vireillä ollessa jonkin asiakirjan hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun, prosessiosoitteeksi katsotaan ilmoitetun sähköinen asiointipalvelu (HOL 15 §:n 3 momentin viimeinen virke). Tämäkin voi johtaa asiamiehen yllättävään ohittamiseen tilanteessa, jossa asiamies on laatinut valituksen ja ilmoittanut prosessiosoitteeksi omat yhteystietonsa, ja tämän jälkeen päämies toimittaa asiointipalvelun kautta itsenäisesti lisäselvitystä suoraan hallintotuomioistuimeen. Tällaisia tilanteita esiintyy käytännössä. Tällöin prosessiosoitteeseen säännösehdotuksen mukaan vaihtuu, vaikka henkilö itse ei ole tätä tarkoittanut, ja hallintotuomioistuimen päätös tulee annettavaksi tiedoksi asiamiehen sijasta päämiehelle. Kokemus osoittaa, että asianosainen itse ei välttämättä osaa suhtautua tiedoksiantoon asiaan kuuluvalla vakavuudella. Pahimmillaan voi käydä niin, että asianosainen tuudittautuu luuloon, jonka mukaan asiamies, jonka tehtäväksi hän on asiansa uskonut, saa myös tiedon päätöksestä ja huolehtii jatkamuutoksenhaun tarpeellisuuden arvioimisesta, mutta todellisuudessa tieto päätöksestä ei tavoita asiamiestä ennen kuin valitusaika on jo umpeutunut.

Ongelma voitaisiin korjata esimerkiksi niin, että pykälän 3 momentin viimeisen virkkeen soveltamisalan ulkopuolelle suljetaan ainakin sellaiset tilanteet, joissa tiedoksianto tulee

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla www.kho.fi
Uppgifter gällande behandlingen av personuppgifter i högsta förvaltningsdomstolen och dataskydd finns tillgängliga på www.hfd.fi

nimenomaisesti ilmoitetun prosessiosoitteen mukaan toimitettavaksi asianosaisen käyttämälle asianajajalle, julkiselle oikeusavustajalle tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettulle luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle. Tällaiset asiamiehet on jo nykyisessä laissa asetettu tiedoksiannon suhteen erityisasemaan (HOL 90 § 3 momentti).

Kysymys asiamiehen ohittamisesta voi tulla esiin myös hallintotuomioistuinta edeltävässä vaiheessa hallintopäätöstä tiedoksi annettaessa. Tiedoksianto ohjaa tällöin HOL:n sijasta hallintolaki, jota ei ole ehdotettu nyt muutettavaksi. Hallintolaki ei tunne prosessiosoitteen käsitettä, mutta käytännössä on tilanteita, joissa prosessiosoitteen ilmoittaminen on kuitenkin tavallista. Sellaisiin kuuluu esimerkiksi asiamiehen laatiman oikaisuvaatimuksen käsittely verotuksen oikaisulautakunnassa. Oikeuskäytännössä on linjattu, että lautakunnan tulee lähettää päätöksensä ilmoitettuun prosessiosoitteeseen (KHO 2019:96).

Tämän merkitys tulee esiin käsillä olevaan ehdotukseen sisältyvien asiointilain (2. lakiehdotuksen) 18 §:n muutosten soveltamisessa. Hallituksen esityksessä on pykälän 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa kyllä todettu, että tiedoksiannossa tulee huomioida prosessiosoitetta koskeva sääntely, mutta perustelut jäivät epäselviksi koskien sitä, missä määrin ilmoitettua prosessiosoitetta on nimenomaisen sääntelyn puuttuessa kunnioitettava. Lain perusteluihin olisi hyvä HOL:n tavoin myös asiointilain 18 §:n 2 momentin yhteyteen (käytännössä siis sen osalta valiokuntamietintöön) lisätä maininta siitä, että vastaanottajalla myös tässä yhteydessä tarkoitetaan asianosaista itseään, jos hän käyttää asiassa itse puhevaltaa, ja muussa tapauksessa tämän laillista edustajaa tai asiamiestä. Tämä on omiaan varmistamaan sen, ettei tuossakaan lainkohdassa tarkoitettun viestinvälitys- tai asiointipalvelun tule johtaa vastaanottajan vaihtumiseen asiamiehestä päämieheksi.